

5.2.2025

Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunta
TAV@eduskunta.fi

Kuuleminen talousvaliokunnassa 6.2.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta (HE 197/2024 vp)

Fingrid Datahub kiittää kutsusta talousvaliokunnan kuulemiseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta. Fingrid Datahub toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

Sähkömarkkinalain mukaisesti järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana kantaverkko-yhtiö Fingrid vastaa vastuualueellaan jakeluverkoissa käytävän sähkökaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut). Sähkömarkkinalaissa säädetyn mukaisesti Fingridin tytäryhtiö Fingrid Datahub Oy hoitaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin kuuluvia tehtäviä.

1 Yleiset kommentit koskien hallituksen esitystä

Fingrid Datahub näkee hyvänä, että sähköön vähittäismarkkinoita ja kysyntäjoustopuolelle tulevista edistetään. On myös tärkeää, että aikanaan Älyverkkotyöryhmässä sovitut kehittämistoimia kyetään implementoimaan ja viemään eteenpäin. Datahub-järjestelmään on mahdollista edelleen kehittää esityksessä kuvattuja toiminnallisuuksia ja implementoida siihen uusia toiminnallisuuksia ja palveluita sekä siten lisätä datahubista saatavaa hyötyä. Näin datahub toimii markkinakehityksen mahdollistajana.

Fingrid Datahub antoi 28.8.2024 lausuntonsa luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle sähkömarkkinalain sekä sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta. Fingrid Datahub näkee hyvänä asiana, että hallituksen esityksen jatkovalmisteluissa on varsin hyvin huomioitu Fingrid Datahubin lausunnossa esittämiä yksityiskohtaisempia ja pykäläkohtaisia muutosehdotuksia.

Fingrid Datahub nosti lausunnossaan luonnokseen hallituksen esitykseksi huolensa siitä, että tarkemmat säännökset toteutuksesta tulee tehdä hyvissä ajoin ennen hallituksen esityksessä esitetyjä käyttöönottoajankohtia siten, että tarvittaville tietojärjestelmä- ja tietomallimuutoksien määrittelyille ja toteutukselle jää riittävästi aikaa. Hallituksen esityksessä ei ole huomioitu Fingrid Datahubin lausunnossa esittämää käyttöönoton porrastamista, jolla vältettäisiin toiminnallisuuksien voimaantuloa kohdistettuna yhteen tiettyyn päivämäärään. Näiltä osin Fingrid Datahub toistaa tässä asiantuntijalausunnossaan (kohdat 1.1–1.3) lausuntoaan luonnokseen hallituksen esitykseksi.

1.1 Tarvitaan muutoksia eri tietojärjestelmiin ja tietomalleihin

Hallituksen esityksen muutokset yhteislaskutukseen, jakelumaksujen rakenteiden yhtenäistämiseen ja sähkönjakelun tehopohjaisen hinnoittelun edistämiseen sekä

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

5.2.2025

Julkinen

markkinapohjainen kuormanohjaus tulevat aiheuttamaan muutoksia sähkön vähittäismarkkinoiden tiedonvaihdon liiketoimintaprosesseihin, käytössä oleviin tietomalleihin ja tämän myötä Fingrid Datahubin sekä toimialan yritysten tietojärjestelmiin ja tuottamiin tietoihin. Tarvittavien muutosten laajuus selviää, kun säädettävässä lainsäädännössä tarkoitetut tarkemmat säännökset ja määrittelyt on tehty.

Fingrid Datahub haluaa tuoda esille, että esityksessä yhteislaskutuksen saatavien käsittelyyn ja perintään liittyen esitetään sähkön vähittäismarkkinoiden näkökulmasta kokonaan uudenlaista, kokonaisuutena arvioiden varsin monimutkaista tiedonvaihtokokonaisuutta. Tämän tiedonvaihtokokonaisuuden toteuttaminen tulee Fingrid Datahubin näkemyksen mukaan aiheuttamaan markkinoilla toimiville osapuolille merkittäviä tietojärjestelmämuutostarpeita.

Tietojärjestelmiin vaikuttavien toimenpiteiden siirtymäajat tulee säätää siten, että tarvittavat toiminnallisuudet voidaan suunnitella ja toteuttaa huolellisesti varmistaen, että käyttöönottoon ja sen valmisteluihin varataan riittävän pitkä aika. Ainoastaan täten varmistetaan mahdollisimman hyvät ja kustannustehokkaat edellytykset onnistuneelle toimeenpanolle ja käyttöönotolle.

1.2 Tarkemmat säännökset toteutuksesta on tekemättä

Jotta tietojärjestelmiin tarvittavat muutokset kyetään toteuttamaan, tulee vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoon, sen liiketoimintaprosesseihin ja tietojärjestelmiin vaikuttavien toimenpiteiden ja muutostarpeiden suunnittelu sekä tarkempi määrittelytyö tehdä riittävän tarkalla tasolla. Määrittelytyötä tulisi tehdä samanaikaisesti tarkemman sääntelyn ja määräysten laatimisen kanssa. Tällä tavalla toimien säädäntö tukee tarvittavia liiketoimintaprosesseja ja toisinpäin. Tähän lausuttavana oleva hallituksen esitys antaa mahdollisuuden, kun useassakin kohdassa todetaan, että valtioneuvoston asetuksella tai Energiaviraston määräyksellä annetaan tarkempia säännöksiä tarvittavasta toteutuksesta. On tärkeää huomata, että vasta tämän määrittelytyön jälkeen kyetään tarkemmin arvioimaan muutosten toteuttamiseen tarvittava aika sekä kustannukset niin Fingrid Datahubin kuin myös toimialan yritysten osalta. Lisäksi on tärkeää, että määrittelytyötä tehdään yhteistyössä eri osapuolten kanssa.

1.3 Käyttöönoton porrastaminen toisi joustoa

Tarvittavat toiminnallisuudet vaikuttavat kaikkiin vähittäismarkkinoilla toimiviin yrityksiin ja niiden tietojärjestelmiin. Kyseiset yritykset toimivat hyvin erilaisista lähtökohdista mitä tulee tarvittavien toiminnallisuuksien suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä käytettävissä oleviin resursseihin. Voimaantulon ja käyttöönottojen osalta tulisi tarkemmin arvioida olisiko mahdollista säätää käyttöönottoaikaväli toteutukselle ja voimaantulolle ja siten välttää voimaantuloa kohdistettuna yhteen tiettyyn päivämäärään.

2 Yksityiskohtaisemmat ja pykäläkohtaiset lausunnot perusteluineen

Hallituksen esityksen kohta 7 Säännöskohtaiset perustelut

65 b § Markkinapohjainen loppukäyttäjän kuormanohjaus jakeluverkossa:

Kyseisen kohdan perustelujen ensimmäisessä kappaleessa kirjoitetaan, että *"Loppukäyttäjällä voisi olla samanaikaisesti voimassa vain yksi kuormanohjausvaltuutus ohjattavaa*

5.2.2025

Julkinen

relettä kohden.” Fingrid Datahub katsoo, että relekohtaisen kuormanohjausvaltuutuksen tuomat hyödyt loppukäyttäjälle eivät vastaa siitä tiedonvaihdon kehitykseen aiheutuvia kustannuksia, vaan loppukäyttäjän tulisi voida antaa kuormanohjausvaltuutus sähkönkäyttöpaikalle kokonaisuudessaan. Tällöin kuormanohjausvaltuutuksia voisi olla samanaikaisesti voimassa vain yksi käyttöpaikkaa kohden.

Relekohtainen kuormanohjausvaltuutus tukisi loppukäyttäjän mahdollisuutta valita erillinen palveluntarjoaja eri ohjattaville kuormille, mikäli jakeluverkonhaltijan sähkömittari tukee tällaista toiminnallisuutta ja loppukäyttäjällä on releeseen kytkettynä erilaisia ohjattavia kuormia. Nykyinen tiedonvaihto on kuitenkin rakennettu käyttöpaikkakohtaisten valtuutuksien kautta, joten Fingrid Datahub katsoo, ettei tästä kannata kuormanohjausvaltuutusten kohdalla poiketa, koska relekohtainen kuormanohjausvaltuutus mahdollisesti moninkertaistaisi Fingrid Datahubilta edellytettävän tiedonvaihdon kehityksen kustannukset. Ylimääräisistä kustannuksista koituvat hyödyt sitä vastoin koskisivat todennäköisesti erittäin pientä osaa kuormanohjausta hyödyntävistä loppukäyttäjistä.

49 a §, 105 i §, 105 k § Yhteislaskutukseen liittyvä tiedonvaihto

49 a § perusteluissa kirjoitetaan yleisluonteisesti, että yhteislaskutukseen liittyvä tiedonvaihto järjestettäisiin Datahubin kautta ja ettei kahdenvälistä suoraan tiedonvaihtoa yhtiöiden välillä tarvittaisi. Fingrid Datahubin näkemyksen mukaan on hyvä periaate järjestää tarvittava uusi tiedonvaihto tällä tavalla.

On kuitenkin syytä huomioida, että esityksessä esitetään toteutettavaksi vähittäismarkkinoille aivan uudentyyppistä tiedonvaihtokokonaisuutta loppuasiakkaan maksuihin liittyvien tietojen välittämiseksi. 105 i § 3 momentissa säädettäisiin, että vähittäismyyjän olisi ilmoitettava jakeluverkonhaltijalle loppuasiakkaan maksulaiminlyönneistä, jotta jakeluverkonhaltijalla säilyisi mahdollisuus ennakoida mahdollisia maksuviiveitä. Tällaisia tietoja olisivat Fingrid Datahubin käsityksen mukaan esimerkiksi maksun laiminlyönti, maksun osittainen suoritus sekä vähittäismyyjän tai muun perintää suorittavan tahon ja loppuasiakkaan välinen maksun aikatauluun liittyvä maksusuunnitelma. Tyypillisesti tällaisia maksuihin liittyviä tietoja käsitellään markkinaosapuolten tietojärjestelmissä erillisessä kokonaisuudessa tai kokonaan ulkoistetusti, jolloin tietojen välittäminen Datahubiin ja vastaanottaminen Datahubista saattaa edellyttää markkinaosapuolilta merkittävää tietojärjestelmien ja jopa järjestelmäarkkitehtuurin kehittämistä. Koko vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoa ajatellen kyse on laajasta kokonaisuudesta, jonka kokonaiskustannuksia kaikille osapuolille ei ole aiemmin kattavasti selvitetty. Täten olisi syytä harkita, voitaisiinko yhteislaskutukseen valita malli, joka edellyttäisi vähemmän tiedonvaihdon kehitystä ja siitä aiheutuvia kustannuksia ilman, että loppuasiakkaan kokema hyöty merkittävästi kärsisi.

Ystävällisin terveisin

Fingrid Datahub Oy

Pasi Aho
toimitusjohtaja